Ἕλληνος πολιτικοῦ καὶ ἐξετάζονται οἱ ἑλληνικοὶ καὶ ξένοι παράγοντες, οἱ συντελέσαντες εἰς τὴν πρόσκλησίν του εἰς τὴν Ἑλλάδα, οἱ ὑποστηρίξαντες καὶ οἱ ὑπονομεύσαντες τὸ κυβερνητικὸν αὐτοῦ ἔργον, τὸ ὁποῖον καὶ ἀνεκόπη ἀπὸ οἰκτρὸν καὶ βίαιον θάνατον. Ἐν τούτοις σκέπτομαι πόσον πληρεστέρα θὰ ἦτο ἡ ἱστορικὴ τῶν γεγονότων τῆς περιόδου ταύτης ἔκθεσις, ἂν εἶχε δοθῇ εἰς τὸν συγγραφέα ἡ δυνατότης νὰ μελετήσῃ ἀξιόλογον διὰ τὴν περίοδον ταύτην ἀρχεῖον, τὸ ὁποῖον λανθάνει ἐπὶ ἕνα αἰῶνα. Εἶναι τὸ ἀρχεῖον τοῦ μεγάλου Βαυαροῦ φιλέλληνος Εἰρηναίου Θειρσίου, ὅστις πρωτοστατήσας εἰς τὴν φιλελληνικὴν κίνησιν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, ἔπαιξε καὶ σπουδαῖον ρόλον ἐπὶ Καποδιστρίου καὶ ἐπὶ Ὄθωνος εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὸ ἀρχεῖον τοῦτο δεσμευμένον δι' 100 ἔτη ἀπὸ τοῦ θανάτου του, εἶχα τὴν εὐκαιρίαν νὰ φυλλομετρήσω τὸ 1937 ἐν Μονάχῳ κατ' εὐμενῆ παραχώρησιν τῶν ἀπογόνων τοῦ Thiersch καὶ νὰ ἐκτιμήσω τὴν ἀξίαν ποὺ ἔχει διὰ τὴν περίοδον ταύτην. Ληξάσης τῆς ἑκατονταετίας ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Thiersch (1860), θὰ καταστῇ, πιστεύω, τώρα δυνατὴ ἡ χρῆσις αὐτοῦ.

Εὐχόμεθα εἰς τὸν ἀγαπητὸν συνάδελφον ὅπως, ἐν ὑγείᾳ καὶ μακροβιότητι συνεχίζῃ καὶ προάγῃ τὸ ἐθνικὸν ἔργον τῆς ἱστορίας τοῦ Ἀγῶνος.

— — — —

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΗ ΜΕΛΩΝ

ΙΣΤΟΡ. ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.— Ἐπὶ τοῦ μεγέθους καὶ τῆς γεωγραφικῆς θέσεως τῆς Ἀτλαντίδος, *ὑπὸ* ***Α. Γ. Γαλανοπούλου*** *. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ τοῦ κ. Ἰωάνν. Τρικκαλινοῦ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατὰ τὴν ἐν Ἑλσίνκι XII Γενικὴν Συνέλευσιν τῆς Διεθνοῦς Γεωδαιτικῆς καὶ Γεωφυσικῆς Ἑνώσεως καὶ εἰς εἰδικὸν Συμπόσιον τῶν Ἑταιρειῶν τῆς Σεισμολογίας καὶ Φυσικῆς τοῦ Ἐσωτερικοῦ τῆς Γῆς, τῆς Μετεωρολογίας καὶ τῆς Ὠκεανογραφίας, ἐπὶ τῶν θαλασσίων σεισμικῶν καὶ αἰολικῶν κυμάτων, ἀνεκοινώθη [1], ὅτι ὁ κατακλυσμὸς τοῦ Δευκαλίωνος καὶ ὁ μῦθος τῆς Ἀτλαντίδος ἔχουν τὴν προέλευσίν των εἰς τὰς ραγδαίας βροχάς, καὶ τὰ θαλάσσια κύματα, τὰ ὁποῖα ἠκολούθησαν τὴν μεγάλην ἡφαιστειακὴν ἔκρηξιν τῆς ἄλλοτε νήσου Στρογγύλης, κατὰ τὸ 1500 π.Χ., καὶ εἰς τὴν κατάρρευσιν τοῦ κεντρικοῦ μέρους τῆς νήσου, ὅπου εὑρίσκετο ὁ ἡφαιστειακὸς κῶ-

---

* **A. G. GALANOPOULOS, On the location and the size of Atlantis.**

[1] A. GALANOPOULOS, Tsunamis Observed on the Coasts of Greece from Antiquity to Present Time, in: «Ann. di Geof», vol. XIII, No. 3-4, 1960, σ. 369-386.

νος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶχε κτισθῆ ἡ Ἀκρόπολις τῆς Μητροπόλεως τοῦ περιφήμου κράτους τῆς Ἀτλαντίδος.

1. ΜΕΓΕΘΟΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΤΑΒΥΘΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΤΛΑΝΤΙΔΟΣ

Ὡς σαφῶς προκύπτει ἀπὸ τὸ κείμενον τῶν δύο διαλόγων τοῦ Πλάτωνος, «*Τίμαιος*» καὶ «*Κριτίας*», ἡ Ἀτλαντὶς δὲν ἦτο ἑνιαία νῆσος, ἀλλὰ «*Βασίλειον δύο νή-*

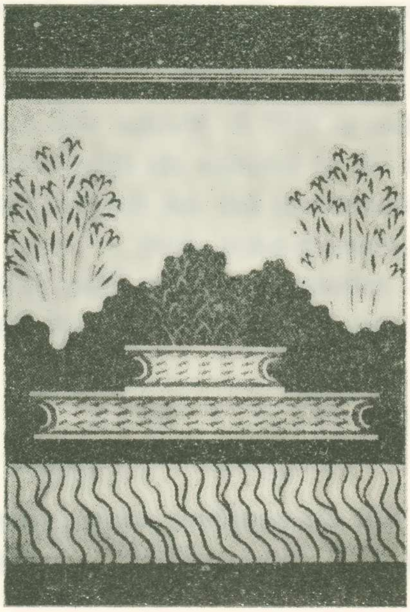

Εἰκ. 1.—Τοιχογραφία τοῦ Ἀμνισοῦ παριστῶσα κατὰ τὸν Σπυρ. Μαρινᾶτον (1956) «Βασίλειον δύο νήσων, τῆς μείζονος καὶ τῆς ἐλάσσονος». (Wall painting of Amnisos symbolizing after Sp. Marinatos, 1956, «Kingdom of two Islands, the Major and the Minor»).

σων, τῆς μείζονος καὶ τῆς ἐλάσσονος»[1], τὸ ὁποῖον ἐδέσποζε πολλῶν ἄλλων νήσων καὶ μερῶν τῆς ἠπείρου, ἡ δὲ κυριαρχία τούτου ἐξετείνετο ἀπὸ τὴν Λιβύην μὲν μέχρι

[1] Ὡς ἐδείχθη ἀπὸ τὸν Σπ. Μαρινᾶτον, ἡ τοιχογραφία τοῦ Ἀμνισοῦ παρουσιάζει δὶς τὸ σύμβολον «*θάλασσα*», τὸ δεύτερον καὶ μικρότερον εὑρίσκεται ὑπὲρ τὸ πρῶτον καὶ μεῖζον. Κατὰ τὸν Σπ. Μαρινᾶτον, ἡ τοιχογραφία αὕτη δύναται νὰ παριστᾷ «Βασίλειον τῶν δύο νήσων, τῆς μείζονος καὶ τῆς ἐλάσσονος». ΣΠ. ΜΑΡΙΝΑΤΟΣ, «*Ἕνωσις*», Ἔρευνα εἰς τὸν συμβολισμὸν τῆς Κρητομυκηναϊκῆς Τέχνης», Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθηνῶν, τόμ. 31, 1956, σ. 400 κ.ἑξ.

τῆς Αἰγύπτου, ἀπὸ τὴν Εὐρώπην δὲ μέχρι Τυρρηνίας[1]. Τὸ κράτος τοῦτο ἀπετελεῖτο ἐκ δέκα πολιτειῶν. Ἐκ τούτων ὁ Πλάτων περιγράφει εἰς τὸν «Κριτίαν» μόνον δύο, τὴν «Μητρόπολιν» καὶ τὴν «Βασιλικὴν Πολιτείαν».

Ἡ περιγραφὴ τῆς «Μητροπόλεως» ὑποδηλοῖ σαφῶς μικρὰν ἡφαιστειογενῆ νῆσον μετὰ μακρὰν περίοδον ἠρεμίας[2]. Ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῆς μορφολογίας καὶ τοῦ σχήματος τῆς «Μητροπόλεως» φαίνεται σαφῶς, ὅτι αὐτη ἦτο ἡ ἄλλοτε νῆσος Στρογ-

---

[1] «Ἐν δὲ δὴ τῇ Ἀτλαντίδι νήσῳ ταύτῃ μεγάλη συνέστη καὶ θαυμαστὴ δύναμις βασιλέων, κρατοῦσα μὲν ἁπάσης τῆς νήσου, πολλῶν δὲ ἄλλων νήσων καὶ μερῶν τῆς ἠπείρου· πρὸς δὲ τούτοις ἔτι τῶν ἐντὸς τῆδε Λιβύης μὲν ἦρχον μέχρι πρὸς Αἴγυπτον, τῆς δὲ Εὐρώπης μέχρι Τυρρηνίας». (ΠΛΑΤ., Τίμαιος, 25 A - B)

[2] «Πρὸς θαλάττης μέν, κατὰ δὲ μέσον πάσης πεδίον ἦν, ὃ δὴ πάντων πεδίων κάλλιστον ἀρετῇ τε ἱκανὸν γενέσθαι λέγεται. πρὸς τῷ πεδίῳ δ' αὖ κατὰ μέσον σταδίους ὡς πεντήκοντα ἀφεστὸς ἦν ὄρος βραχὺ πάντῃ». (ΠΛΑΤ., Κριτίας, 113 C).

«Καὶ τὸν γήλοφον, ἐν ᾧ κατῴκιστο (ὁ Ποσειδῶν), ποιῶν εὐερκῆ περιρρήγνυσι κύκλῳ, θαλάττης γῆς τε ἐναλλὰξ ἐλάττους μείζους τε περὶ ἀλλήλους ποιῶν τροχούς, δύο μὲν γῆς, θαλάττης δὲ τρεῖς οἷον τορνεύων ἐκ μέσης τῆς νήσου, πάντῃ ἴσον ἀφεστῶτας, ὥστε ἄβατον ἀνθρώποις εἶναι». (Κριτ., 113 D).

«Διώρυχα μὲν γὰρ ἐκ τῆς θαλάττης ἀρχόμενοι τρίπλεθρον τὸ πλάτος, ἑκατὸν δὲ ποδῶν βάθος, μῆκος δὲ πεντήκοντα σταδίων, ἐπὶ τὸν ἐξωτάτω τροχὸν συνέτρησαν, καὶ τὸν ἀνάπλουν ἐκ τῆς θαλάττης ταύτῃ πρὸς ἐκεῖνον ὡς εἰς λιμένα ἐποιήσαντο, διελόντες στόμα ναυσὶ ταῖς μεγίσταις ἱκανὸν εἰσπλεῖν». (Κριτ., 115 D)

«Ἦν δὲ ὁ μὲν μέγιστος τῶν τροχῶν, εἰς ὃν ἡ θάλαττα συνετέτρητο, τριστάδιος τὸ πλάτος, ὁ δ' ἑξῆς τῆς γῆς ἴσος ἐκείνῳ· τοῖν δὲ δευτέροιν ὁ μὲν ὑγρὸς δυοῖν σταδίοιν πλάτος, ὁ δὲ ξηρὸς ἴσος αὖ πάλιν τῷ πρόσθεν ὑγρῷ· σταδίου δὲ ὁ περὶ αὐτὴν τὴν ἐν μέσῳ νῆσον περιθέων. ἡ δὲ νῆσος, ἐν ᾗ τὰ βασίλεια ἦν, πέντε σταδίων τὴν διάμετρον εἶχε». (Κριτ., 115 E).

«Διαβάντι δὲ τοὺς λιμένας ἔξω τρεῖς ὄντας ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς θαλάττης ᾔειν ἐν κύκλῳ τεῖχος, πεντήκοντα σταδίους τοῦ μεγίστου τροχοῦ τε καὶ λιμένος ἀπέχον πανταχῇ, καὶ συνέκλειεν εἰς ταὐτὸν πρὸς τὸ τῆς διώρυχος στόμα τὸ πρὸς θαλάττης». (Κριτ., 117 E).

«Αὐτὸς δὲ (ὁ Ποσειδῶν) τήν τε ἐν μέσῳ νῆσον οἷα δὴ εὐμαρῶς διεκόσμησεν, ὕδατα μὲν διττὰ ὑπὸ γῆς ἄνω πηγαῖα κομίσας, τὸ μὲν θερμόν, ψυχρὸν δὲ ἐκ κρήνης ἀπορρέον ἕτερον, τροφὴν δὲ παντοίαν καὶ ἱκανὴν ἐκ τῆς γῆς ἀναδιδούς». (Κριτ., 113 E).

«Ταῖς δὲ δὴ κρήναις, τῇ τοῦ ψυχροῦ καὶ τῇ τοῦ θερμοῦ νάματος, πλῆθος μὲν ἄφθονον ἐχούσαις, ἡδονῇ δὲ καὶ ἀρετῇ τῶν ὑδάτων πρὸς ἑκατέρου τὴν χρῆσιν θαυμαστοῦ πεφυκότος, ἐχρῶντο περιστήσαντες οἰκοδομήσεις καὶ δένδρων φυτεύσεις πρεπούσας ὕδασι, δεξαμενάς τε αὖ τὰς μὲν ὑπαιθρίους, τὰς δὲ χειμερινὰς τοῖς θερμοῖς λουτροῖς ὑποστέγους περιτιθέντες, χωρὶς μὲν βασιλικάς, χωρὶς δὲ ἰδιωτικάς, ἔτι δὲ γυναιξὶν ἄλλας καὶ ἑτέρας ἵπποις καὶ τοῖς ἄλλοις ὑποζυγίοις, τὸ πρόσφορον τῆς κοσμήσεως ἑκάστοις ἀπονέμοντες. Τὸ δὲ ἀπορρέον ἦγον ἐπὶ τὸ τοῦ Ποσειδῶνος ἄλσος, δένδρα παντοδαπὰ κάλλος ὕψος τε δαιμόνιον ὑπὸ ἀρετῆς τῆς γῆς ἔχον, τὸ δὲ καὶ ἐπὶ τοὺς ἔξω κύκλους δι' ὀχετῶν κατὰ τὰς γεφύρας ἐπωχέτευον». (Κριτ., 117 A - B).

γύλη [1]. Ἡ ἀκρόπολις τῆς «Μητροπόλεως» εὑρίσκετο ἐπὶ μικροῦ «γηλόφου», τοῦ κεντρικοῦ κώνου τοῦ ἡφαιστείου τῆς σημερινῆς νήσου Σαντορίνης. Τὰ ἴχνη τῶν λιμένων καὶ τῆς διώρυγος, ἡ ὁποία συνέδεε τούτους μὲ τὴν θάλασσαν, διακρίνονται καὶ σήμερον ἀκόμη [2] εἰς τὸν πυθμένα τῆς Καλδέρας τῆς Σαντορίνης (βλ. εἰκ. 5 καὶ 6).

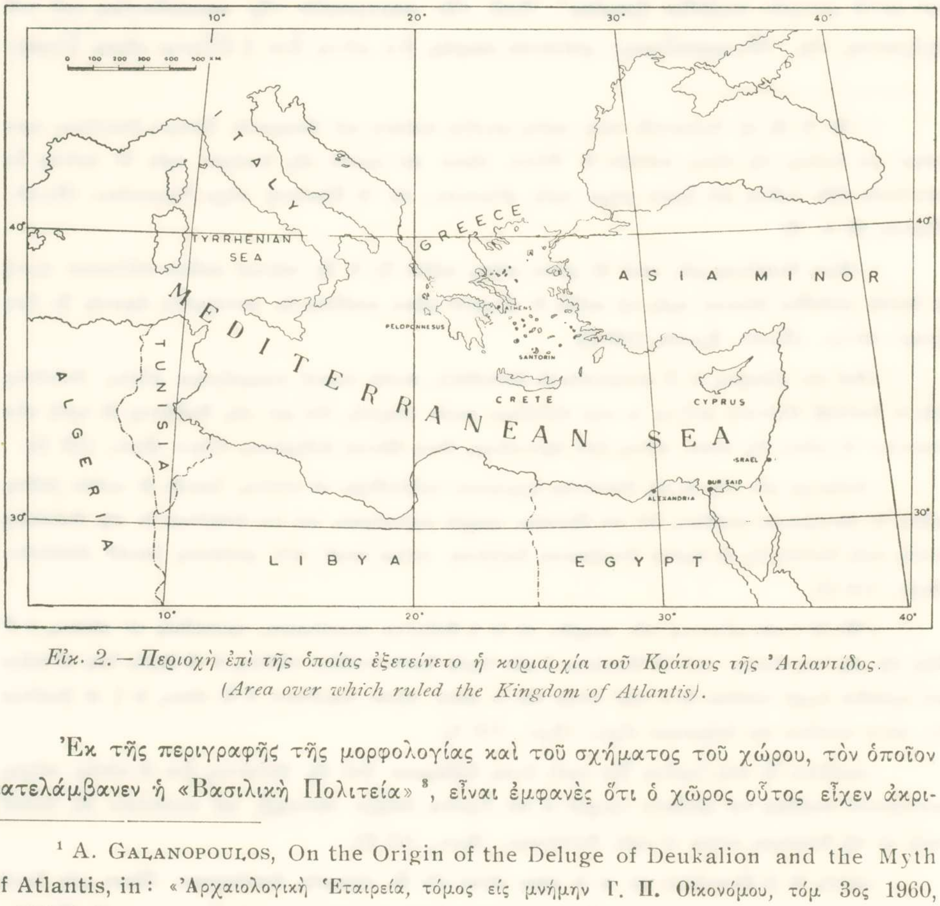

Εἰκ. 2. — Περιοχὴ ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐξετείνετο ἡ κυριαρχία τοῦ Κράτους τῆς Ἀτλαντίδος.
(Area over which ruled the Kingdom of Atlantis).

Ἐκ τῆς περιγραφῆς τῆς μορφολογίας καὶ τοῦ σχήματος τοῦ χώρου, τὸν ὁποῖον κατελάμβανεν ἡ «Βασιλικὴ Πολιτεία» [3], εἶναι ἐμφανὲς ὅτι ὁ χῶρος οὗτος εἶχεν ἀκρι-

[1] A. Galanopoulos, On the Origin of the Deluge of Deukalion and the Myth of Atlantis, in: «Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία, τόμος εἰς μνήμην Γ. Π. Οἰκονόμου, τόμ. 3ος 1960, σ. 226 - 231.

[2] Ὁ ἐσωτερικὸς λιμὴν ἦτο εὐδιάκριτος μέχρι τοῦ 1916. Τὰ ἴχνη τοῦ λιμένος τούτου ἔχουν καλυφθῆ ἤδη ἀπὸ τὴν λάβαν τῆς «Δάφνης», ἡ ὁποία ἐχύθη κατὰ τὴν ἡφαιστειακὴν ἔκρηξιν τοῦ 1925.

[3] «Πρῶτον μὲν οὖν ὁ τόπος ἅπας ἐλέγετο σφόδρα τε ὑψηλὸς καὶ ἀπότομος ἐκ θαλάττης, τὸ δὲ περὶ τὴν πόλιν πᾶν πεδίον, ἐκείνην μὲν περιέχον, αὐτὸ δὲ κύκλῳ περιεχόμενον ὄρεσι μέχρι πρὸς τὴν θάλατταν καθειμένοις, λεῖον καὶ ὁμαλές, πρόμηκες δὲ πᾶν, ἐπὶ μὲν θάτερα τρισχιλίων σταδίων, κατὰ δὲ μέσον ἀπὸ θαλάττης ἄνω δισχιλίων. Ὁ δὲ τόπος οὗτος ὅλης τῆς νήσου πρὸς νότον ἐτέτραπτο, ἀπὸ τῶν ἄρκτων κατάβορρος· τὰ δὲ περὶ αὐτὸν ὄρη τότε ὑμνεῖτο πλῆθος καὶ μέγεθος καὶ κάλλος παρὰ πάντα τὰ νῦν ὄντα γεγονέναι, πολλὰς μὲν κώμας καὶ πλουσίας περιοίκων ἐν ἑαυτοῖς ἔχοντα, ποταμοὺς δὲ καὶ λίμνας καὶ λειμῶνας τροφὴν τοῖς πᾶσιν ἡμέροις καὶ ἀγρίοις ἱκανὴν θρέμμασιν, ὕλην δὲ καὶ πλήθει

βῶς τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς νεογενοῦς λεκάνης τῆς Κεντρικῆς Κρήτης. Ἐνῷ ὅμως αἱ διαστάσεις τῆς Μητροπόλεως, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς παραβολῆς τούτων μὲ τὰς διαστάσεις τῆς νήσου Στρογγύλης (βλ. εἰκ. 3 καὶ 4), εἶναι ἀπολύτως σύμφωνοι μὲ ἐκείνας

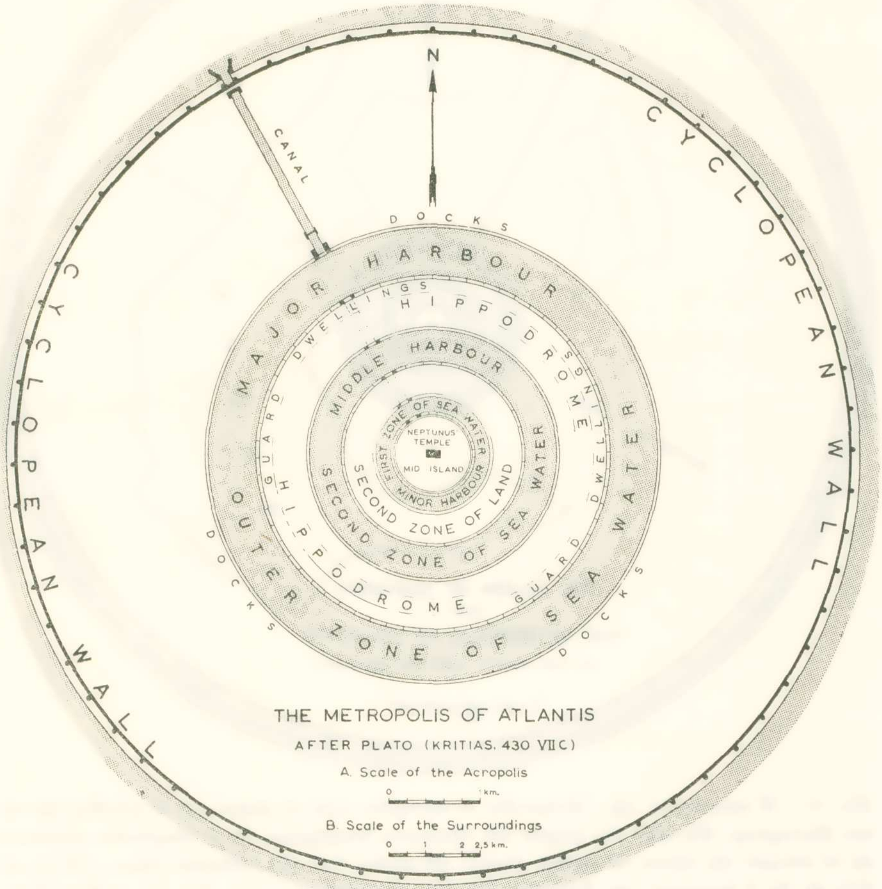

Εἰκ. 3 — Ἡ μητρόπολις τῆς Ἀτλαντίδος συμφώνως πρὸς τὴν περιγραφὴν τοῦ Πλάτωνος.
(The Metropolis of Atlantis according to the data given by Plato in his Dialogue «Critias»).

ποὺ ἀναφέρει ὁ Πλάτων εἰς τὸν «Κριτίαν», αἱ διαστάσεις τῆς «Βασιλικῆς Πολιτείας»

καὶ γένεσι ποικίλην ξύμπασί τε τοῖς ἔργοις καὶ πρὸς ἕκαστα ἄφθονον. Ὧδε οὖν τὸ πεδίον φύσει καὶ ὑπὸ βασιλέων πολλῶν ἐν πολλῷ χρόνῳ διεπεπόνητο. Τετράγωνον μὲν αὔθ' ὑπῆρχε τὰ πλεῖστ' ὀρθὸν καὶ πρόμηκες· ὅ τι δ' ἐνέλειπε, κατεύθυντο τάφρου κύκλῳ περιορυχθείσης· τὸ δὲ βάθος καὶ πλάτος τό τε μῆκος αὐτῆς ἄπιστον μὲν τὸ λεχθέν, ὡς χειροποίητον ἔργον, πρὸς τοῖς ἄλλοις διαπονήμασι τοσοῦτον εἶναι, ῥητέον δὲ ὅ γε ἠκούσαμεν· πλέθρου μὲν γὰρ βάθος ὀρώρυκτο, τὸ δὲ πλάτος ἁπάντη σταδίου, περὶ δὲ πᾶν τὸ πεδίον ὀρυχθεῖσα συνέβαινεν εἶναι τὸ μῆκος σταδίων μυρίων. Τὰ δ' ἐκ τῶν ὀρῶν καταβαίνοντα ὑποδεχομένη ῥεύματα καὶ περὶ τὸ πεδίον κυκλωθεῖσα, πρὸς τὴν πόλιν ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν ἀφικο-

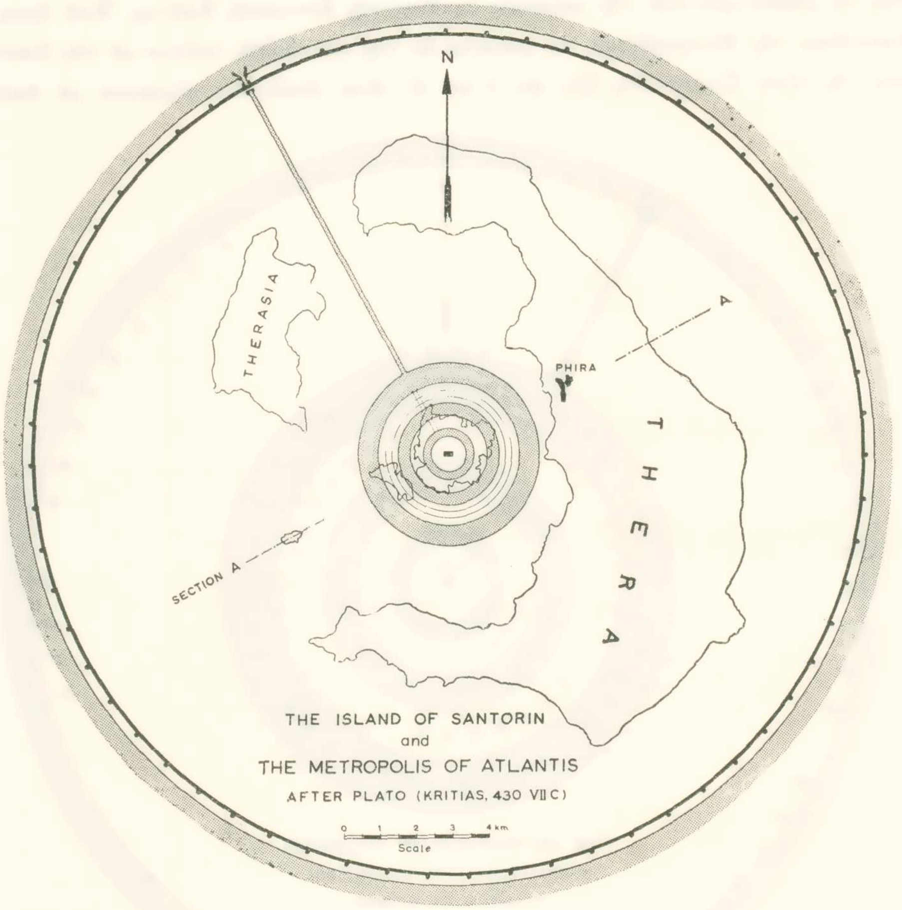

Εἰκ. 4.—Ἡ μητρόπολις τῆς Ἀτλαντίδος ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος τῆς νήσου Σαντορίνης. Εἰς ἄλλο μὲν χωρίον τοῦ Πλάτωνος ἀναφέρεται, ὅτι ἡ Ἀκρόπολις εὑρίσκετο εἰς τὸ κέντρον τῆς νήσου, τὸ ὁποῖον ἀπεῖχε 50 στάδια ἀπὸ τὴν θάλασσαν (Κριτ., 113 C), εἰς ἄλλο δέ, ὅτι ἡ ἀπόστασις τῆς θαλάσσης ἀπὸ τὸν μεγαλύτερον λιμένα ἦτο 50 στάδια (Κριτ, 117 E). Ἐὰν δεχθῶμεν ὡς ἀκριβές τὸ πρῶτον, ἡ ἀκτὶς τῆς νήσου πρέπει νὰ ἦτο 2 χιλιόμετρα μικροτέρα τῆς ἀκτῖνος τοῦ σχήματος. (The Metropolis of Atlantis in comparison with the shape and size of Santorin Island. There is an alternative that Acropolis being in the middle of the island was 50 stades inland; in that case the radius of the island should have been 2 km smaller).

μένη, ταύτῃ πρὸς θάλατταν μεθεῖτο ἐκρεῖν. Ἄνωθεν δὲ ἀπ᾽ αὐτῆς τὸ πλάτος μάλιστα ἑκατὸν ποδῶν διώρυχες εὐθεῖαι τετμημέναι κατὰ τὸ πεδίον πάλιν εἰς τὴν τάφρον τὴν πρὸς θαλάττης ἀφεῖντο, ἑτέρα δὲ ἀφ᾽ ἑτέρας αὐτῶν σταδίους ἑκατὸν ἀπεῖχεν· ᾗ δὴ τήν τ᾽ ἐκ τῶν ὀρῶν ὕλην κατῆγον εἰς τὸ ἄστυ καὶ τἆλλα δὲ ὡραῖα πλοίοις κατεκομίζοντο, διάπλους ἐκ τῶν διωρύχων εἰς ἀλλήλας τε πλαγίας καὶ πρὸς τὴν πόλιν τεμόντας. Καὶ δὶς δὴ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν γῆν ἐκαρποῦντο, χειμῶνος μὲν τοῖς ἐκ Διὸς ὕδασι χρώμενοι, θέρους δὲ ὅσα γῆ φέρει, τὰ ἐκ τῶν διωρύχων ἐπάγοντες νάματα». (Κριτ. 118 A - E).

εἶναι ἐμφανῶς ἐσφαλμέναι κατὰ τὸν παράγοντα δέκα. Τὸ μέγιστον μῆκος τῆς νεογενοῦς λεκάνης τῆς Κεντρικῆς Κρήτης[1] εἶναι 55 χιλιόμετρα, τὸ δὲ εὖρος εἰς τὸ μέσον

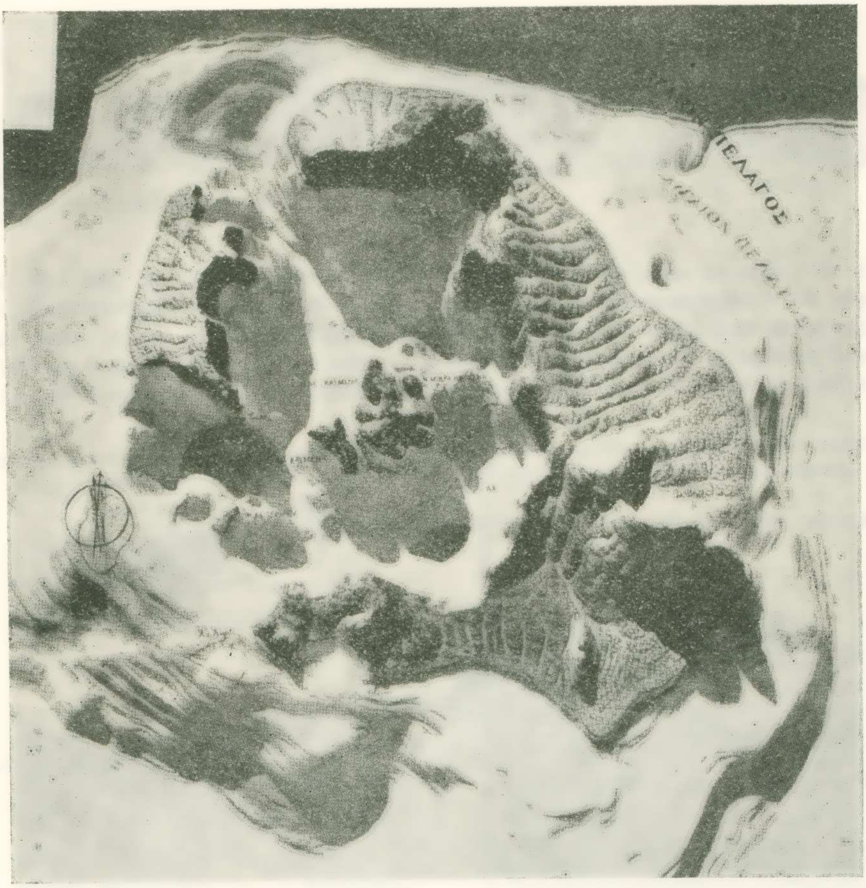

Εἰκ. 5.—Ἴχνη τῆς διώρυγος καὶ τῶν λιμένων τῆς Μητροπόλεως τῆς Ἀτλαντίδος, ὡς φαίνονται ταῦτα εἰς τὸν πυθμένα τῆς Καλδέρας τῆς νήσου Σαντορίνης. Τὸ ἀνάγλυφον τῆς Σαντορίνης ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ - Καθηγητοῦ κ. Ἰωάννου Τρικκαλινοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν βυθομετρήσεων τοῦ Ἀγγλικοῦ Ναυαρχείου τὸ 1916. Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο εὑρίσκεται εἰς τὸ Γεωλογικὸν Μουσεῖον τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. (Traces of the channel and the harbours of the Metropolis of Atlantis. The relief of the caldera of Santorin Island had been made by Prof. Dr. J. Trikkalinos, on the basis of a map of the Hydrographic Office of the Admiralty in 1916. Geological Museum, Athens University, Greece).

ταύτης 37 χιλιόμετρα, δηλαδὴ ἀκριβῶς 300 καὶ 200 στάδια, ἀντὶ τῶν 3000 καὶ 2000 σταδίων ποὺ ἀναφέρει ὁ Πλάτων, ἀντιστοίχως (βλ. εἰκ. 7). Οὕτως αἱ διαστά-

[1] Εἰς τὴν νεογενῆ λεκάνην τῆς Κεντρικῆς Κρήτης ἀνήκει καὶ ὁ κάμπος τῆς Μεσσαρᾶς, ὁ ὁποῖος καλύπτεται ἀπὸ ἀλλουβιακὰς προσχώσεις.

σεις τῆς «Βασιλικῆς Πολιτείας» παρουσιάζουν τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς σφάλμα, τὸ ὁποῖον παρουσιάζει καὶ ἡ χρονολογία καταβυθίσεως τῆς Ἀτλαντίδος.

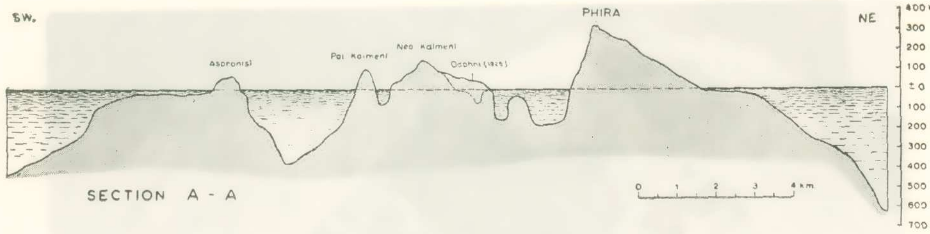

Εἰκ. 6.—Ἴχνη τοῦ κεντρικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ λιμένος τῆς Μητροπόλεως τῆς Ἀτλαντίδος εἰς τομὴν Α - Α, διερχομένην διὰ τοῦ Ἀσπρονησίου καὶ τῶν Φηρῶν ἐπὶ τῆς νήσου Θήρας, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ναυτικοῦ χάρτου τοῦ Ἀγγλικοῦ Ναυαρχείου τοῦ 1947. (Traces of the middle and major harbours of the Metropolis of Atlantis in a section A - A through Aspronisi and Phira on Thera Island on the basis of a map of the Hydrographic Office of the Admiralty, 1947).

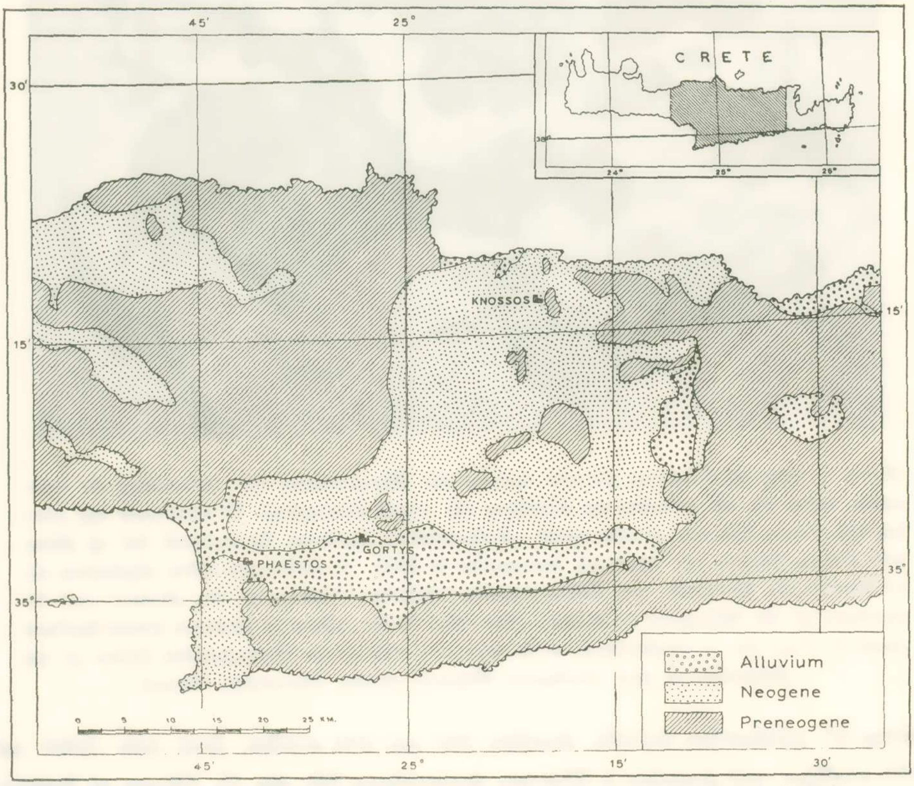

Εἰκ. 7.—Ἡ νεογενὴς λεκάνη τῆς Κεντρικῆς Κρήτης, ὅπου ἔκειτο ἡ «Βασιλικὴ Πολιτεία» τῆς Ἀτλαντίδος. (The neogene basin of the Central Crete, seat of the «Royal State» of Atlantis).

Ἡ καταβύθισις τῆς Ἀτλαντίδος [1] ἀναφέρεται ὅτι ἔλαβε χώραν 9 000 ἔτη πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σόλωνος (639 - 559 π.Χ.). Ἐφ' ὅσον ὅμως οἱ κάτοικοι τῆς Ἀτλαντίδος ἐγνώριζον τὸν χαλκόν, τὸν κασσίτερον καὶ τὸν ὀρείχαλκον, καὶ ἔκαμνον εὐρεῖαν χρῆσιν τοῦ ὀρειχάλκου [2], εἶναι ἀδύνατον ἡ Ἀτλαντὶς νὰ κατεστράφη πρὸ τῆς ὀρειχαλκίνης ἐποχῆς.

Ἡ χρῆσις τῶν διαφόρων μετάλλων ἤρξατο εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Γῆς τὸν αὐτὸν περίπου αἰῶνα. Οὕτως ἐκ τῶν ὑλικῶν, τὰ ὁποῖα ὁ ἄνθρωπος ἐχρησιμοποίησε πρὸς θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν του, καὶ κυρίως πρὸς κατασκευὴν ἐργαλείων, ὅπλων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων, ἡ ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου διακρίνεται σήμερον εἰς τέσσαρας ἐποχάς: Τοῦ λίθου, τοῦ χαλκοῦ, τοῦ ὀρειχάλου καὶ τοῦ σιδήρου. Ἐκ τούτων, ἡ μὲν χαλκίνη ἐποχὴ ἀναφέρεται εἰς τὴν περίοδον 3900 ἕως 2100 π.Χ., ἡ δὲ ὀρειχαλκίνη εἰς τὸ 2100 ἕως 1200 π.Χ. [3] Ἡ ἔκρηξις εἰς τὸ κεντρικὸν μέρος τῆς ἄλλοτε νήσου Στρογγύλης συνέβη περὶ τὸ 1500 π.Χ. Τοῦτο διεπιστώθη τόσον ἀπὸ ἀρχαιολογικὰ εὑρήματα [4], ὅσον καὶ ἀπὸ μετρήσεις τοῦ ραδιενεργοῦ ἄνθρακος ἀπηνθρακωμένων τε-

---

[1] «Τῆς δὲ ἐνθάδε διακοσμήσεως παρ' ἡμῖν ἐν τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν ὀκτακισχιλίων ἐτῶν ἀριθμὸς γέγραπται. Περὶ δὴ τῶν ἐνακισχίλια γεγονότων ἔτη πολιτῶν σοι δηλώσω διὰ βραχέων νόμους τε καὶ τῶν ἔργων αὐτοῖς ὃ κάλλιστον ἐπράχθη». (Τίμ., 23 E).

«Πάντων δὴ πρῶτον μνησθῶμεν, ὅτι τὸ κεφάλαιον ἦν ἐνακισχίλια ἔτη, ἀφ' οὗ γεγονὼς ἐμηνύθη πόλεμος τοῖς θ' ὑπὲρ Ἡρακλείας στήλας ἔξω κατοικοῦσι καὶ τοῖς ἐντὸς πᾶσιν»· (Κριτ., 108 E).

«Ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ σεισμῶν ἐξαισίων καὶ κατακλυσμῶν γενομένων, μιᾶς ἡμέρας καὶ νυκτὸς χαλεπῆς ἐλθούσης, τό τε παρ' ὑμῶν μάχιμον πᾶν ἀθρόον ἔδυ κατὰ γῆς, ἥ τε Ἀτλαντὶς νῆσος ὡσαύτως κατὰ τῆς θαλάττης δῦσα ἠφανίσθη». (Τίμ., 25 C - D).

«Πολλῶν οὖν γεγονότων καὶ μεγάλων κατακλυσμῶν ἐν τοῖς ἐνακισχιλίοις ἔτεσι, τοσαῦτα γὰρ πρὸς τὸν νῦν ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου γέγονεν ἔτη». (Κριτ., 111 A - B).

[2] «Πρῶτον μὲν ὅσα ὑπὸ μεταλλείας ὀρυττόμενα στερεὰ καὶ ὅσα τηκτὰ γέγονε, καὶ τὸ νῦν ὀνομαζόμενον μόνον, τότε δὲ πλέον ὀνόματος ἦν, τὸ γένος ἐκ γῆς ὀρυττόμενον ὀρειχάλκου κατὰ τόπους πολλοὺς τῆς νήσου, πλὴν χρυσοῦ τιμιώτατον ἐν τοῖς τότε ὄν». (Κριτ., 114 E).

«Καὶ τοῦ μὲν περὶ τὸν ἐξωτάτω τροχὸν τείχους χαλκῷ περιελάμβανον πάντα τὸν περίδρομον, οἷον ἀλοιφῇ προσχρώμενοι, τοῦ δ' ἐντὸς καττιτέρῳ περιέτηκον, τὸν δὲ περὶ αὐτὴν τὴν ἀκρόπολιν ὀρειχάλκῳ μαρμαρυγὰς ἔχοντι πυρώδεις». (Κριτ., 116 B - C)

«Τὰ δὲ ἐντός, τὴν μὲν ὀροφὴν ἐλεφαντίνην ἰδεῖν πᾶσαν χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ ὀρειχάλκῳ πεποικιλμένην, τὰ δὲ ἄλλα πάντα τῶν τοίχων τε καὶ κιόνων καὶ ἐδάφους ὀρειχάλκῳ περιέλαβον». (Κριτ., 116 D)

«Ὡς ὁ νόμος αὐτοῖς παρέδωκε καὶ γράμματα ὑπὸ τῶν πρώτων ἐν στήλῃ γεγραμμένα ὀρειχαλκίνῃ». (Κριτ., 119 C).

[3] H. Quiring, Geschichte des Goldes (die goldenen Zeitalter in ihrer kulturellen und wirtschaftlichen Bedeutung), Stuttgart 1948, σ. 37.

[4] Sp. Marinatos, Amnisos, die Hafenstadt des Minos, in: «Forsch. u. Fortschr.», Vol. 10, Nr. 28, 1934, 341 - 343.—The Volcanic Destruction of Minoan Crete, in: «Antiquity», Vol. 13, 1939, 425 - 439.

μαχίων πεύκης, εὑρεθέντων εἰς τὸν πυθμένα τοῦ πρώτου ροδοχρόου στρώματος τῆς θηραϊκῆς γῆς [1], ἡ ὁποία ἐκάλυψε τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ἄλλοτε νήσου Στρογγύλης.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἶναι φανερὸν ὅτι, κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Σόλωνος γενομένην μετάφρασιν τῶν Αἰγυπτιακῶν Γραφῶν, τὸ σύμβολον τὸ εἰκονίζον τὸ ἑκατὸν ἐλήφθη ὡς χίλια [2]. Οὕτω τὸ σφάλμα εἰς τὴν χρονολογίαν καταβυθίσεως τῆς Ἀτλαντίδος καὶ εἰς τὰς διαστάσεις τῆς Βασιλικῆς Πολιτείας δὲν εἶναι «*τυχαῖον*», ἀλλὰ «*συστηματικόν*», προελθὸν ἀπὸ τὴν αὐτὴν αἰτίαν.

2. ΗΡΑΚΛΕΙΟΙ ΣΤΗΛΑΙ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΑΤΛΑΝΤΙΔΟΣ

Ἡ Βασιλικὴ Πολιτεία ἦτο τὸ 1/10 τῆς Ἀτλαντίδος [3]. Ὁ Πλάτων δεχθεὶς ὡς ὀρθοὺς τοὺς ἐν τοῖς χειρογράφοις τοῦ Σόλωνος ἀναφερομένους ἀριθμούς, καίτοι ὑπωπτεύθη τὴν ὕπαρξιν αἰσθητοῦ σφάλματος ἐν αὐτοῖς [4], ἔχων δὲ πλήρη γνῶσιν τοῦ χώρου τῆς Μεσογείου, ἤχθη προφανῶς εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι μία νῆσος τῆς ὁποίας αἱ διαστάσεις ἦσαν δεκαπλάσιαι τῶν διαστάσεων τῆς Βασιλικῆς Πολιτείας (βλ. εἰκ. 7), δηλαδὴ ἴση περίπου μὲ τὴν Λιβύην καὶ τὴν Ἀσίαν (ἤτοι τὴν Μικρὰν Ἀσίαν) μαζί [5], ἦτο ἀδύνατον αὕτη νὰ εὑρίσκετο εἰς τὴν Μεσόγειον. Οὕτω μετετόπισε τὴν μὲν Ἀτλαντίδα εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, τὰς δὲ Στήλας τοῦ Ἡρακλέους εἰς τὸ στενὸν τοῦ Γιβραλτάρ.

Εἶναι ὅμως φανερὸν ὅτι εἰς τὰς Αἰγυπτιακὰς Γραφὰς δὲν ἀνεφέροντο αἱ Ἡράκλειοι Στῆλαι [6]. Ὅλως ἀντιθέτως, ἐκ τῆς περιγραφῆς τῆς γεωγραφικῆς θέσεως τῆς

---

[1] A. Galanopoulos, Zur Bestimmung des Alters der Santorin - Kaldera, in: «Ann. Geol. Pays Hellén.». Vol. 9, 1958, 185 - 188.

[2] Ἀνάλογον περίπου σφάλμα γίνεται καὶ σήμερον συχνὰ κατὰ τὴν μετάφρασιν ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ τῆς λέξεως Billion. Τὴν λέξιν ταύτην μεταφράζομεν συνήθως ὡς δισεκατομμύριον (Thousand millions), τὸ ὁποῖον εἶναι ὀρθόν, ἐφ' ὅσον ὁ συγγραφεὺς εἶναι ἀμερικανός. Ἐὰν ὅμως ὁ συγγραφεὺς εἶναι βρετανός, Billion σημαίνει τρισεκατομμύριον (Million millions). Οὕτω κατὰ τὴν μετάφρασιν ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ εἶναι εὔκολον νὰ γίνῃ σφάλμα χιλίων ἑκατομμυρίων.

[3] «Καὶ τὴν νῆσον τὴν Ἀτλαντίδα πᾶσαν δέκα μέρη κατανείμας τῶν μὲν πρεσβυτάτων τῷ προτέρῳ γενομένῳ τήν τε μητρῴαν οἴκησιν καὶ τὴν κύκλῳ λῆξιν, πλείστην καὶ ἀρίστην οὖσαν, ἀπένειμε, βασιλέα τε τῶν ἄλλων κατέστησε, τοὺς δὲ ἄλλους ἄρχοντας, ἑκάστῳ δὲ ἀρχὴν πολλῶν ἀνθρώπων καὶ (τόπον) πολλῆς χώρας ἔδωκεν». (Κριτ., 114 A).

«Τὰ μὲν οὖν πολεμιστήρια οὕτω διετέτακτο τῆς βασιλικῆς πόλεως, τῶν δὲ ἐννέα ἄλλα ἄλλως, ἃ μακρὸς ἂν χρόνος εἴη λέγειν». (Κριτ., 119 B).

[4] «Τὸ δὲ βάθος καὶ πλάτος, τό τε μῆκος αὐτῆς ἄπιστον μὲν τὸ λεχθέν, ὡς χειροποίητον ἔργον, πρὸς τοῖς ἄλλοις διαπονήμασι τοσοῦτον εἶναι, ῥητέον δὲ ὅ γε ἠκούσαμεν». (Κριτ., 118 C).

[5] «Τῶν δ' οἱ τῆς Ἀτλαντίδος νήσου βασιλεῖς, ἣν δὴ Λιβύης καὶ Ἀσίας μείζω νῆσον οὖσαν ἔφαμεν εἶναί ποτε». (Κριτ., 108 E).

[6] «Νῆσον γὰρ πρὸ τοῦ στόματος εἶχεν, ὃ καλεῖτε, ὥς φατε ὑμεῖς, Ἡρακλέους στήλας· ἡ δὲ νῆσος ἅμα Λιβύης ἦν καὶ Ἀσίας μείζων, ἐξ ἧς ἐπιβατὸν ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους τοῖς τότε ἐγίγνετο πορευομέ-

Ἀτλαντίδος, διαφαίνεται σαφῶς, ὅτι αὕτη εὑρίσκετο εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος. Ἡ μορφολογία τοῦ Αἰγαίου Πελάγους εἶναι ἀκριβῶς αὐτή, τὴν ὁποίαν ἀναφέρουν οἱ ἱερεῖς τῆς Σαΐδος: «*Φαίνεται ὡς λιμὴν ποὺ ἔχει στενὴν εἴσοδον, ἐνῷ ἡ θάλασσα ἐκείνη εἶναι ἀληθινὰ πέλαγος καὶ ἡ ξηρὰ ποὺ τὸ περιβάλλει ἠμπορεῖ ἀληθέστατα νὰ ὀνομάζεται ἤπειρος*».

Εἶναι γνωστόν, ὅτι τὰ περισσότερα ἀνδραγαθήματα τοῦ Ἡρακλέους ἐγένοντο εἰς τὴν Πελοπόννησον. Ἐπίσης εἶναι γνωστόν, ὅτι ὁ Μαλέας [1] εἶναι λίαν ἐπικίνδυνος εἰς τοὺς παραπλέοντας τοῦτον: «Μαλέαν δὲ κάμψας ἐπιλάθου τῶν οἴκαδε». Εἶναι ἑπομένως λογικὸν νὰ σκεφθῶμεν, ὅτι εἶναι λίαν πιθανὸν Ἡράκλειοι Στῆλαι νὰ ὠνομάζοντο τὴν ἐποχὴν τῆς Ἀτλαντίδος τὰ ἀκρωτήρια Ταίναρον [2] καὶ Μαλέας. Ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης φαίνεται νὰ συνηγορῇ τὸ γεγονός, ὅτι τὸ ἀκρινὸν μέρος τῆς Ἀτλαντίδος, «κοντὰ εἰς τὰς στήλας τοῦ Ἡρακλέους», ὠνομάζετο ἑλληνικὰ «Εὔμηλον»·[3] εἶναι λίαν πιθανόν, ἡ ὀνομασία αὕτη [4] νὰ ὑποδηλοῖ τὴν νῆσον Μῆλον.

Εἰς τὴν περὶ Ἀτλαντίδος διήγησιν ἀναφέρεται, ὅτι «ἐκηρύχθη πόλεμος μεταξὺ ἐκείνων ποὺ ἐκατοικοῦσαν ἔξω ἀπὸ τὰς στήλας τοῦ Ἡρακλέους καὶ ὅλων ἐκείνων ποὺ ἐκατοικοῦσαν ἐντὸς αὐτῶν»[5]. Ἐὰν αἱ Στῆλαι τοῦ Ἡρακλέους ἦσαν τὸ στενὸν τοῦ Γιβραλτάρ, ὁ πόλεμος οὗτος θὰ ἦτο συγχρόνως ἐναντίον ὁλοκλήρου τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀφρικῆς καὶ ὄχι, ὡς ἀναφέρεται, ἐναντίον τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας[6]. Τοῦτο

νοις, ἐκ δὲ τῶν νήσων ἐπὶ τὴν καταντικρὺ πᾶσαν ἤπειρον τὴν περὶ τὸν ἀληθινὸν ἐκεῖνον πόντον. Τάδε μὲν γάρ, ὅσα ἐντὸς τοῦ στόματος οὗ λέγομεν, φαίνεται λιμὴν στενόν τινα ἔχων εἴσπλουν· ἐκεῖνο δὲ πέλαγος ὄντως ἥ τε περιέχουσα αὐτὸ γῆ παντελῶς ἀληθῶς ὀρθότατ' ἂν λέγοιτο ἤπειρος». (Τίμ., 24 E - 25 A).

[1] Ἀκρωτήριον τῆς Λακωνικῆς ἀποτελοῦν τὴν ΝΑ ἄκραν τῆς Πελοποννήσου. Ὁ Παυσανίας ἀναφέρει, ὅτι ἑκατέρωθεν τοῦ ἀνεμοπλήκτου ἀκρωτηρίου ὑπῆρχον δύο ἱερά, τοῦ Ποσειδῶνος πρὸς Δυσμάς, καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος πρὸς Ἀνατολάς.

[2] Ταίναρον ἐκαλεῖτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ ὁλόκληρος ἡ μετ' αὐτοῦ συνεχομένη μικρὰ χερσόνησος ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔκειτο τὸ περίφημον ἱερὸν τοῦ Ποσειδῶνος.

[3] «Λῆξιν δὲ ἄκρας τῆς νήσου πρὸς Ἡρακλείων στηλῶν εἰληχότι ἐπὶ τὸ τῆς Γαδειρικῆς νῦν χώρας κατ' ἐκεῖνον τὸν τόπον ὀνομαζομένης, Ἑλληνιστὶ μὲν Εὔμηλον, τὸ δ' ἐπιχώριον Γάδειρον, ὅπερ ἂν τὴν ἐπίκλην ταύτῃ ὄνομα παράσχοι». (Κριτ., 114 B).

[4] Εἶναι ἄξιον σημειώσεως, ὅτι ἡ ὀνομασία «Εὔμηλος» ἀναφέρεται καὶ εἰς ἀρχαιοτάτην ἐπιγραφὴν ἐπὶ βράχου τῆς νήσου Θήρας. H. von GAERTRINGEN, Ὁ Ἀρχαϊκὸς πολιτισμὸς τῆς νήσου Θήρας, εἰς: Μ. Α. ΔΑΝΕΖΗ, Σαντορίνη, Ἀθῆναι 1940, σ. 44.

[5] «Ἀφ' οὗ γεγονὼς ἐμηνύθη πόλεμος τοῖς θ' ὑπὲρ Ἡρακλείας στήλας ἔξω κατοικοῦσι καὶ τοῖς ἐντὸς πᾶσιν». (Κριτ., 108 E).

«Αὕτη δὴ πᾶσα ξυναθροισθεῖσα εἰς ἓν ἡ δύναμις τόν τε παρ' ὑμῖν καὶ τὸν παρ' ἡμῖν καὶ τὸν ἐντὸς τοῦ στόματος πάντα τόπον μιᾷ ποτ' ἐπεχείρησεν ὁρμῇ δουλοῦσθαι». (Τίμ., 25 B).

[6] «Λέγει γὰρ τὰ γεγραμμένα, ὅσην ἡ πόλις ὑμῶν ἔπαυσέ ποτε δύναμιν ὕβρει πορευομένην ἅμα ἐπὶ πᾶσαν Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν». (Τίμ., 24 E).

εἶναι βεβαίως νοητόν, ἐὰν Ἡράκλειοι Στῆλαι ὠνομάζοντο τὰ ἀκρωτήρια Ταίναρον καὶ Μαλέας.

Ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῆς Μητροπόλεως ὑπῆρχε μέγας ναὸς τοῦ Ποσειδῶνος [1]. Εἶναι ἐξαιρετικῶς ἀπίθανον, οἱ Θεοὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων νὰ ἐλατρεύοντο καὶ πέραν τῶν ὁρίων τῶν ἑλληνικῶν ἀποικιῶν. Εἶναι ἄξιον σημειώσεως, ὅτι ὁ Ποσειδῶν ἐλατρεύετο ἐν Θήρᾳ, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Θεόφραστος.

Γεωλογικῶς εἶναι δυνατὴ ἡ ἐξαφάνισις χέρσου «εἰς τὸ διάστημα μιᾶς μόνης ἡμέρας καὶ μιᾶς νυκτός» [2], εἰς μικρὰν μόνον κλίμακα, λόγῳ εὐρείας κατολισθήσεως χαλαρῶν γαιῶν ἐπαναπαυομένων ἐπὶ ἀποτόμων κλιτύων, ὅπως συνέβη λ.χ. κατὰ τὸν καταποντισμὸν τῆς Ἑλίκης τὸ 373 π.Χ., εἰς τὴν νοτίαν ἀκτὴν τοῦ Κορινθιακοῦ Κόλπου [3], ἢ λόγῳ καταρρεύσεως τῆς ὀροφῆς ὑπογείου ἐγκοίλου, ὅπως συνέβη εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ κεντρικοῦ μέρους τῆς ἄλλοτε νήσου Στρογγύλης. Καταβύθισις μεγάλης νήσου ἢ χέρσου δύναται νὰ συμβῇ, ἀλλὰ εἰς διάστημα πάρα πολλῶν αἰώνων, μὲ ταχύτητα τόσον μικράν, ποὺ εἶναι ἀδύνατον νὰ γίνῃ ἀντιληπτὴ εἰς τὸ διάστημα μιᾶς ἀνθρωπίνης γενεᾶς. Τοιαῦται καθιζήσεις λαμβάνουν χώραν εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Γῆς· αἱ καθιζήσεις ὅμως αὗται δὲν προκαλοῦν αἰσθητὰς βλάβας, καὶ λόγῳ τοῦ μικροῦ των μεγέθους παρέρχονται ἀπαρατήρητοι.

Ὡς προκύπτει ἀπὸ τὸ πάχος τῶν ἰζηματογενῶν πετρωμάτων εἰς τὸ κέντρον τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, τὸ μέρος τοῦτο (34° 57΄ N, 44° 16΄ W) ἦτο πυθμὴν θαλάσσης τοὐλάχιστον κατὰ τὰ τελευταῖα 280.000 ἔτη [4]. Ἀφ' ἑτέρου διὰ ραδιενεργῶν μετρήσεων εὑρέθη, ὅτι τὸ μεσοατλαντικὸν ἐξόγκωμα ὑπῆρξε πυθμὴν θαλάσσης κατὰ τὰ τελευταῖα 72.500 ἔτη [5]. Ἐκ τῶν σεισμολογικῶν ἐρευνῶν εἶναι γνωστόν, ὅτι τὸ πάχος τῶν σιαλικῶν πετρωμάτων ἐλαττοῦται κάτωθεν τῶν κρηπίδων τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ. Οἱ Ὠκεανοὶ οὗτοι, πλὴν τῶν ἰζημάτων, δὲν ἔχουν ἄλλο συνεχὲς σιαλικὸν στρῶμα κάτωθεν τῶν βαθέων λεκανῶν των. Εἰς τὰς ἠπείρους ὁ

---

1 «Ἐν μέσῳ μὲν ἱερὸν ἅγιον αὐτόθι τῆς τε Κλειτοῦς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος ἄβατον ἀφεῖτο, περιβόλῳ χρυσῷ περιβεβλημένον». (Κριτ., 116 C).

«Τοῦ δὲ Ποσειδῶνος αὐτοῦ νεὼς ἦν, σταδίου μὲν μῆκος, εὖρος δὲ τρισὶ πλέθροις, ὕψος δ' ἐπὶ τούτοις σύμμετρον ἰδεῖν, εἶδος δέ τι βαρβαρικὸν ἔχοντος· πάντα δὲ ἔξωθεν περιήλειψαν τὸν νεὼν ἀργύρῳ, πλὴν τῶν ἀκρωτηρίων, τὰ δὲ ἀκρωτήρια χρυσῷ». (Κριτ., 116 D).

2 «Ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ σεισμῶν ἐξαισίων καὶ κατακλυσμῶν γενομένων, μιᾶς ἡμέρας καὶ νυκτὸς χαλεπῆς ἐλθούσης, τό τε παρ' ὑμῖν μάχιμον πᾶν ἀθρόον ἔδυ κατὰ γῆς, ἥ τε Ἀτλαντὶς νῆσος ὡσαύτως κατὰ τῆς θαλάττης δῦσα ἠφανίσθη». (Τίμ., 25 C).

3 C. RICHTER, Elementary Seismology, San Francisco 1958, σ. 617.

4 C. EMILIANI, Palaeotemperature Analysis of Core 280 and Pleistocene Correlations, in: «Journ. Geology», Vol. 66, 1958, 264 - 275.

5 C. HAPGOOD, Earth's Shifting, New York 1958, σ. 294.

φλοιός ἀποτελεῖται ἀπὸ στρῶμα σιαλικῶν ὑλικῶν, πάχους μέσης τάξεως 10 χιλιομέτρων περίπου, μὲ μικρὰς διαφορὰς ἀπὸ θέσεως εἰς θέσιν. Ἐὰν ἡ Ἀτλαντὶς ἦτο μεγάλη νῆσος, ἡ ὁποία ἠφανίσθη εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, θὰ ἔπρεπε τὸ πάχος τῶν σιαλικῶν πετρωμάτων κάτωθεν τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ νὰ ἦτο τοὐλάχιστον 10 χιλιόμετρα. Τὸ βάθος ποὺ φθάνει τὸ σιματικὸν ὑλικὸν κάτωθεν τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, δηλαδὴ ἡ ἐπιφάνεια Mohorovičić, ἡ ὁποία ὁρίζει τὸ πάχος τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ, εἶναι σημαντικῶς μικρότερον τοῦ βάθους ποὺ φθάνει κάτωθεν τῶν ἠπείρων.

Εἶναι ἀδύνατον γεωλογικὸν συμβὰν εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, ἀκόμη δὲ καὶ εἰς τὴν Δυτικὴν Μεσόγειον, νὰ ἐπέφερε τὴν καταστροφὴν ὁλοκλήρου τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ πρὸ παντὸς τὴν στείρευσιν τῆς πηγῆς, ἡ ὁποία εὑρίσκετο εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν [1]. Εἶναι γνωστόν, ὅτι ἡ Ἀττικὴ δὲν ὑποφέρει ἀπὸ μεγάλους αὐτοθιγενεῖς σεισμούς. Διὰ νὰ προκληθῇ ἑπομένως τοιαύτη διατάραξις εἰς τὸ ἐδαφικὸν ὕδωρ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, πρέπει ἡ ἑστία τοῦ σεισμοῦ, ὁ ὁποῖος προεκάλεσε ταύτην, νὰ ἦτο ὁπωσδήποτε ὄχι πολὺ μακρὰν τῆς Ἀττικῆς.

Ὁ σεισμὸς ποὺ συνώδευσε τὴν κατάρρευσιν τοῦ κεντρικοῦ μέρους τῆς ἄλλοτε νήσου Στρογγύλης [2] καὶ τὰ τεράστια θαλάσσια σεισμικὰ κύματα, τὰ ὁποῖα ἠκολούθησαν ταύτην, ὀφείλουν νὰ προσέβαλον τὰς ἀκτὰς τῆς Αἰγύπτου.

Τὸ πρόσφατον θαλάσσιον σεισμικὸν κῦμα, τὸ ὁποῖον ἠκολούθησε τὸν σεισμὸν τῆς Ἀμοργοῦ τῆς 9ης Ἰουλίου 1956, ἐγένετο αἰσθητὸν μέχρι τῶν ἀκτῶν τῆς Παλαιστίνης. Τὸ θαλάσσιον σεισμικὸν κῦμα, τὸ ὁποῖον ἠκολούθησε τὸν μεγάλον σεισμὸν τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου τῆς 21ης Ἰουλίου 365, ἔρριψεν ἕνα πλοῖον πλησίον τῆς Μεθώνης εἰς ἀπόστασιν 2 χιλιομέτρων μακρὰν τῆς ἀκτῆς. Τὸ αὐτὸ κῦμα εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐσήκωσε τὰ πλοῖα ἄνωθεν τῶν οἰκιῶν καὶ τὰ ἔρριψεν εἰς τὴν ὄπισθεν τούτων παραλιακὴν ὁδόν. Εἶναι ἑπομένως εὔλογον, διατὶ οἱ ἱερεῖς τῆς Σαΐδος κατέγραψαν τὸ συμβὰν εἰς τὰς ἱερὰς γραφάς των. Τὸ συμβὰν τοῦτο δὲν κατεγράφη ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, διότι, ὡς ἐξήγησαν οἱ ἱερεῖς εἰς τὸν Σόλωνα, ἠφανίσθησαν οἱ κάτοικοι

---

[1] «Κρήνη δ' ἦν μία κατὰ τὸν τῆς νῦν ἀκροπόλεως τόπον, ἧς ἀποσβεσθείσης ὑπὸ τῶν σεισμῶν τὰ νῦν νάματα σμικρὰ κύκλῳ καταλέλειπται, τοῖς δὲ τότε πᾶσι παρεῖχεν ἄφθονον ῥεῦμα, εὐκρὰς οὖσα πρὸς χειμῶνά τε καὶ θέρος» (Κριτ. 112 C - D).

[2] Κατὰ τὸν H. Reck, ἡ κατάρρευσις τοῦ κεντρικοῦ μέρους τῆς ἄλλοτε νήσου Στρογγύλης δὲν συνωδεύθη ἀπὸ μεγάλον σεισμόν, διότι οἱ τοῖχοι τῶν οἰκιῶν τῶν κατοίκων τῆς νήσου Στρογγύλης ἀνευρίσκονται ὄρθιοι κάτωθεν τοῦ πρώτου ῥοδοχρόου στρώματος τῆς κισσήρεως. Ἡ ἄποψις αὕτη εἶναι ἐσφαλμένη, διότι ἡ κατάρρευσις τῆς ὀροφῆς τοῦ ἠφαιστειακοῦ ἐγκοίλου ἐγένετο μετὰ τὴν ἀπόθεσιν τοῦ πρώτου στρώματος τῆς θηραϊκῆς γῆς. Οὕτως οἱοσδήποτε σεισμός, ὁσονδήποτε μεγάλος, ἦτο ἀδύνατον νὰ καταρρίψῃ τοίχους οἰκιῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἐγκιβωτισθῇ ἤδη εἰς παχὺ στρῶμα ἠφαιστειακῆς ἄμμου.

τῶν πόλεων, καὶ διεσώθησαν μόνον «οἱ χωρικοὶ ποὺ εἶναι ἀγράμματοι καὶ ἀμαθεῖς»[1].

3. ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΕΥΚΑΛΙΩΝΟΣ

Κατὰ τὸν Γερμανὸν ἡφαιστειολόγον H. Reck[2], ὁ μηχανισμὸς γενέσεως τῆς μεγάλης ἡφαιστειακῆς κοιλότητος τῆς Σαντορίνης, τῆς μεγαλυτέρας τοῦ κόσμου, γνωστῆς ὑπὸ τὸ διεθνὲς ὄνομα «Καλδέρα», ἦτο ὁ αὐτὸς μὲ τὸν μηχανισμὸν γενέσεως τῆς ἡφαιστειακῆς κοιλότητος τοῦ Κρακατάου εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν, μεταξὺ Σουμάτρας καὶ Ἰάβας, τὴν 27ην Αὐγούστου 1883. Εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Κρακατάου κατέρρευσαν τὰ 2/3 τῆς νήσου, ἐπιφανείας 33 ½ τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, καὶ εἰς τὴν θέσιν των ἐσχηματίσθησαν βάθη 200 - 300 μέτρων. Ἡ Καλδέρα τῆς Σαντορίνης ἔχει βάθος 300 - 400 μέτρων καὶ ἐπιφάνειαν 83 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων. Οὕτως, ἡ χωρητικότης τῆς Καλδέρας τῆς Σαντορίνης εἶναι περίπου πέντε φορὰς μεγαλυτέρα τῆς χωρητικότητος τῆς Καλδέρας τοῦ Κρακατάου.

Κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς Καλδέρας τοῦ Κρακατάου παρήχθησαν θαλάσσια κύματα, τὰ ὁποῖα ἔφθασαν εἰς τὴν Ἰάβαν παρὰ τὸ Ἄντζερ εἰς ὕψος 36 μέτρων, εἰς δὲ τὸ Τελὸκ-Μπατὰνγκ εἰς 40 μέτρα[3]. Εἰς τὸ Τελὸκ-Μπατὰνγκ ἐξεσφενδονίσθη ὑπὸ

---

[1] «Τὰ δὲ παρ' ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις ἄρτι κατεσκευασμένα ἑκάστοτε τυγχάνει γράμμασι καὶ ἅπασιν, ὁπόσων πόλεις δέονται, καὶ πάλιν δι' εἰωθότων ἐτῶν ὥσπερ νόσημα ἥκει φερόμενον αὐτοῖς ῥεῦμα οὐράνιον καὶ τοὺς ἀγραμμάτους τε καὶ ἀμούσους ἔλιπεν ὑμῶν, ὥστε πάλιν ἐξ ἀρχῆς οἷον νέοι γίγνεσθε, οὐδὲν εἰδότες οὔτε τῶν τῇδε οὔτε τῶν παρ' ὑμῖν, ὅσα ἦν ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις». (Τίμ., 23 A - B).

«Τὸ γὰρ περιλειπόμενον ἀεὶ γένος, ὥσπερ καὶ πρόσθεν ἐρρήθη, κατελείπετο ὄρειον καὶ ἀγράμματον, τῶν ἐν τῇ χώρᾳ δυναστῶν τὰ ὀνόματα ἀκηκοὸς μόνον καὶ βραχέα πρὸς αὐτοῖς τῶν ἔργων» (Κριτ., 109 D).

[2] H. Reck, Die Geologie der Ring- Inseln und der Caldera von Santorin, in: «Santorin, der Werdegang eines Inselvulkans und sein Ausbruch 1925 bis 1928», Vol. 1, Berlin 1936.

[3] Τὰ μεγαλύτερα μέχρι τοῦδε ὕψη θαλασσίων σεισμικῶν κυμάτων παρετηρήθησαν ἐπὶ τῆς Χερσονήσου τῆς Καμτσάτκας, εἰς τὸ ἀκρωτήριον Λοπάτκα τὸ 1737, 70 μέτρα, καὶ λόγῳ ὀλισθήσεως γαιῶν εἰς τὴν λίμνην Λόεν τῆς Νορβηγίας τὸ 1936, 77 μέτρα, καὶ εἰς τὸν Κόλπον Lituya, κατὰ τὸν πρόσφατον σεισμὸν τῆς Ἀλάσκας τῆς 10ης Ἰουλίου 1958, 226 μέτρα. Κατὰ τὸν σεισμὸν τοῦτον τὸ ὕδωρ ἀνετινάχθη μέχρις ὕψους 570 μέτρων. Θαλάσσιον σεισμικὸν κῦμα ἐκ κατολισθήσεως, τὴν 6ην Φεβρουαρίου 1783, εἰσέδυσεν εἰς τὴν Σίλλαν τῆς Ἰταλίας περὶ τὰ 3 μίλια. D. Miller, The Alaska Earthquake of July 10, 1958: Giant Wave in Lituya Bay, in: «Bull. Seism. Soc. Am.», Vol. 50, No. 2, 1960, σ. 265.

Τὸ θαλάσσιον κῦμα ποὺ ἠκολούθησε τὴν ὑποθαλασσίαν ἔκρηξιν τοῦ Κουλούμπου, 16 χιλιόμετρα βορειοανατολικῶς τοῦ ἡφαιστειακοῦ κέντρου τῆς Σαντορίνης, τὴν 29ην Σεπτεμβρίου 1650, κατέκλυσε τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς νήσου μέχρι βάθους 2 μιλίων. Εἶναι ἄξιον σημειώσεως ὅτι τὰ ὕδατα ἀποσυρόμενα ἐκ τῶν νοτιοανατολικῶν ἀκτῶν τῆς Σαντορίνης ἔφερον εἰς φῶς τὰ ἐρείπια δύο ἀρχαίων πόλεων εἰς τὸ Καμάρι καὶ τὴν Περίσσαν. Β Ακυλα, Τὰ ἡφαίστεια καὶ ἡ νῆσος Θήρα, Ἀθῆναι, 1925, σ. 62.

τῶν κυμάτων κανονιοφόρος λέμβος ἐπὶ τῆς ξηρᾶς εἰς ἀπόστασιν 3 ½ χιλιομέτρων, ὅπου καὶ παρέμεινεν εἰς ὕψος 9 μέτρων ἄνωθεν τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Τὸ Ἄντζερ μὲ μερικὰς ἄλλας κωμοπόλεις, καθὼς καὶ πολλαὶ ἑκατοντάδες χωρίων παρεσύρθησαν ἀπὸ τὰ κύματα καὶ 40.000 ἄνθρωποι εὗρον τὸν θάνατον.

Κατὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ Κρακατάου ὁ κρότος ποὺ παρήχθη ἦτο τόσον ἰσχυρός, ὥστε ἐπέφερε θραῦσιν ὑαλοπινάκων καὶ διάρρηξιν τοίχων εἰς ἀπόστασιν 160 χιλιομέτρων· ὁ κρότος οὗτος ἐγένετο ἀκουστὸς μέχρις Αὐστραλίας, δηλαδὴ εἰς ἀπόστασιν ἄνω τῶν 3000 χιλιομέτρων. Ἡ θάλασσα γύρω τοῦ ἡφαιστείου ἐκαλύφθη ἀπὸ σεβαστὰ ποσὰ κισσήρεως (ἐλαφρόπετρας) μέχρις ἀποστάσεως 150 χιλιομέτρων, ἡ δὲ σποδὸς ποὺ ἀνετινάχθη μετέβαλε τὴν ἡμέραν εἰς πλῆρες σκότος μέχρις ἀποστάσεως 160 χιλιομέτρων. Ἡ λεπτοτάτη ὕλη τῆς σποδοῦ ταύτης ἀνῆλθεν εἰς ὕψος 50 χιλιομέτρων, μέρος δὲ ταύτης κατέπεσεν εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, τὴν Ἀφρικὴν καὶ τὴν Εὐρώπην. Πάντως, τὸ πάχος τοῦ στρώματος ποὺ ἐσχημάτισεν ἡ σποδὸς τοῦ Κρακατάου δὲν ὑπερβαίνει τὰ 40 ἑκατοστά, ἐνῷ τὸ πάχος τοῦ στρώματος ποὺ ἐσχημάτισεν ἡ σποδὸς τῆς Στρογγύλης φθάνει, εἰς μεγαλυτέραν μάλιστα ἔκτασιν, τὰ 30-40 μέτρα.

Ἀπὸ τὴν σύντομον ταύτην περιγραφὴν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἡφαιστειακῆς ἐκρήξεως τοῦ Κρακατάου εἶναι εὔκολον ν' ἀναλογισθῶμεν τὸ μέγεθος τῆς καταστροφῆς εἰς τὰ παράλια τοῦ Αἰγαίου Πελάγους κατὰ τὴν ἡφαιστειακὴν ἔκρηξιν τῆς Στρογγύλης, ἡ ὁποία ἔλαβε χώραν πρὸ 3370±100 ἐτῶν. Λαμβάνοντες τώρα ὑπ' ὄψιν, ὅτι οἱ ἱερεῖς τῆς Αἰγύπτου ἀνέγραφον κάθε συμβὰν «ὡραῖον, ἢ μέγα ἢ ὑπ' ἄλλην ἄποψιν ἀξιοσημείωτον»[1], εἶναι ἐξαιρετικῶς δύσκολον νὰ φαντασθῶμεν, ὅτι ἕνα τοιοῦτον συμβάν, τὸ ὁποῖον ἀσφαλῶς θὰ προσέβαλε τὰς ἀκτὰς τῆς Παλαιστίνης καὶ Αἰγύπτου, ὡς προκύπτει ἀπὸ νεωτέρας περιπτώσεις κατὰ πολὺ μικροτέρας, δὲν θὰ ἐσημειοῦτο καὶ δὲν θὰ διεσῴζετο ἀπὸ τὴν παράδοσιν.

Φαίνεται, πάντως, ὅτι ἕνα μέρος τοῦ συμβάντος διεσώθη ἀπὸ τὴν παράδοσιν ὡς «*κατακλυσμὸς τοῦ Δευκαλίωνος*». Ὁ κατακλυσμὸς τοῦ Δευκαλίωνος ἀναφέρεται, ὅτι ἔλαβε χώραν τὴν αὐτὴν ἐποχὴν[2] ποὺ συνέβη καὶ ἡ μεγάλη ἔκρηξις τῆς Στρογγύ-

---

[1] «Ὅσα δὲ ἢ παρ' ὑμῖν ἢ τῇδε ἢ καὶ κατ' ἄλλον τόπον ὧν ἀκοῇ ἴσμεν, εἴ πού τι καλὸν ἢ μέγα γέγονεν ἤ καί τινα διαφορὰν ἄλλην ἔχον, πάντα γεγραμμένα ἐκ παλαιοῦ τῇδ' ἐστὶν ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ σεσωσμένα». (Τίμ., 23 Α).

[2] Κατὰ τὸν Α. Σταγειρίτην, ὁ Δευκαλίων ἐγεννήθη τὸ 1573 π.Χ., ἐβασίλευσε τὸ 1541 π.Χ., ὁ δὲ κατακλυσμὸς ἔλαβε χώραν τὸ 1529 π.Χ. Α. ΣΤΑΓΕΙΡΙΤΗΣ, *Ὠγυγία ἢ Ἀρχαιολογία*, Τόμ. 4, Βιέννη 1818, σ. 278. Εἶναι ἄξιον σημειώσεως, ὅτι κατὰ τὴν Μυθολογίαν ὁ Δευκαλίων φέρεται ὡς υἱὸς τοῦ Προμηθέως, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Ἄτλαντος, δηλαδὴ τοῦ πρώτου Βασιλέως τῆς Μητροπόλεως τῆς Ἀτλαντίδος. Οὕτω, μυθολογικῶς, ἡ καταστροφὴ τῆς Ἀτλαντίδος πρέπει νὰ εἶναι περίπου σύγχρονος τοῦ κατακλυσμοῦ τοῦ Δευκαλίωνος, ἐφόσον ὁ Δευκαλίων ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ Ἄτλαντος.

λης. Εἶναι γνωστόν, ὅτι οἱ ὑδρατμοὶ ποὺ ἐξέρχονται ἐκ τοῦ ἡφαιστείου ἀνερχόμενοι εἰς μέγα ὕψος συμπυκνοῦνται εἰς βροχήν [1]. Ἐπίσης τὰ λεπτὰ τεμαχίδια τῆς ἡφαιστειακῆς σποδοῦ ἀνερχόμενα εἰς μέγα ὕψος δύνανται ν' ἀποτελέσουν πυρῆνας συγκεντρώσεως ὑδρατμῶν, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἔκλυσιν μεγάλων βροχῶν. Οὕτω δύνανται νὰ ἐξηγηθοῦν ἀβιάστως αἱ ραγδαῖαι βροχαὶ ποὺ προηγήθησαν τῆς τελευταίας φάσεως τοῦ κατακλυσμοῦ τοῦ Δευκαλίωνος [2]. Εἶναι ἀξιοσημείωτον, ὅτι αἱ βροχαὶ αὗται ἐσημειώθησαν ἀκόμη καὶ εἰς μέρη, ὅπως αἱ Ἀθῆναι, τὰ ὁποῖα δὲν φημίζονται διὰ τὸ μεγάλον ὕψος βροχῆς. Ὁ κατακλυσμὸς τοῦ Δευκαλίωνος ἀναφέρεται εἰς ὅλα τὰ παράλια τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Τοῦτο εἶναι φυσικόν, ἐφόσον τὰ θαλάσσια σεισμικὰ κύματα ποὺ ἠκολούθησαν τὴν κατάρρευσιν τοῦ κεντρικοῦ μέρους τῆς νήσου Στρογγύλης ὀφείλουν νὰ κατέκλυσαν ὅλα τὰ παράλια τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου [3].

4. ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΑΙΝΙΓΜΑΤΟΣ

Κατόπιν τῆς ἀνωτέρω ἀναλύσεως εἶναι φανερόν, ὅτι ἡ περὶ Ἀτλαντίδος διήγησις εἶναι ὀρθὴ καὶ ἀπολύτως ἀκριβὴς καθ' ὅλα τὰ σημεῖα, ἐκτὸς τῆς χρονολογίας καταβυθίσεως τῆς Ἀτλαντίδος, ἡ ὁποία ἦτο 900 ἀντὶ 9000 ἔτη πρὸ τοῦ Σόλωνος, καὶ τῶν διαστάσεων τῆς Βασιλικῆς Πολιτείας, ἡ ὁποία ἦτο μήκους 300 καὶ εὔρους 200 σταδίων, ἀντὶ τῶν 3000 καὶ 2000 σταδίων, τὰ ὁποῖα ἀναφέρει ὁ Πλάτων, λόγῳ τῆς ἐσφαλμένης μεταφράσεως ἐκ τῶν Αἰγυπτιακῶν Γραφῶν τῆς ἑκατοντάδος ὡς χιλιάδος [4]. Ἐννοεῖται τὸ αὐτὸ σφάλμα, κατὰ τὸν παράγοντα 10, παρουσιάζεται εἰς τὴν

---

[1] Κατὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ Βεζουβίου ἐν ἔτει 1872 ἡ σποδὸς καὶ οἱ ὑδρατμοὶ ἔφθασαν εἰς ὕψος περίπου 8 χιλιομέτρων, ἐπηκολούθησε δέ, λόγῳ τῆς συμπυκνώσεως τούτων, καταιόνησις βροχῆς καὶ πηλοῦ ἐπὶ μεγάλης ἐκτάσεως. Β. ΑΚΥΛΑ, Τὰ ἡφαίστεια καὶ ἡ νῆσος Θήρα, Ἀθῆναι 1925.

[2] «Οἳ πρῶτον μὲν ἕνα γῆς κατακλυσμὸν μέμνησθε, πολλῶν ἔμπροσθεν γεγονότων». (Τίμ., 23 Β).

«Πολλῶν οὖν γεγονότων καὶ μεγάλων κατακλυσμῶν ἐν τοῖς ἐνακισχιλίοις ἔτεσι, τοσαῦτα γὰρ πρὸς τὸν νῦν ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου γέγονεν ἔτη». (Κριτ., 111 Α).

«Νῦν μὲν γὰρ μία γενομένη νὺξ ὑγρὰ διαφερόντως γῆς αὐτὴν ψιλὴν περιτήξασα πεποίηκε, σεισμῶν ἅμα καὶ πρὸ τῆς ἐπὶ Δευκαλίωνος φθορᾶς τρίτου πρότερον ὕδατος ἐξαισίου γενομένου». (Κριτ., 112 Α).

«Ἦν γὰρ δή ποτε, ὦ Σόλων, ὑπὲρ τὴν μεγίστην φθορὰν ὕδασιν ἡ νῦν Ἀθηναίων οὖσα πόλις ἀρίστη». (Τίμ., 23 C).

[3] Δὲν εἶναι ἀπίθανον ὁ κατακλυσμὸς τοῦ Νῶε νὰ προῆλθεν ἀπὸ τὸ ἴδιο γεγονός. Πάντως, εἶναι ἀπολύτως βέβαιον, ὅτι προῆλθεν ἀπὸ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, δηλαδὴ ἀπὸ θαλάσσια σεισμικὰ κύματα, ὅπως καὶ ὅλοι οἱ παρόμοιοι κατακλυσμοί, οἱ ὁποῖοι ἀναφέρονται εἰς τὴν παράδοσιν πλείστων μερῶν τῆς ὑδρογείου.

[4] Δὲν ἀποκλείεται, πάντως, τὸ σφάλμα τοῦτο νὰ ἐγένετο ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους. «Σόλων ἅτ' ἐπινοῶν εἰς τὴν αὐτοῦ ποίησιν καταχρήσασθαι τῷ λόγῳ, διαπυνθανόμενος τὴν τῶν ὀνομάτων δύναμιν, εὗρε

ἔκτασιν καὶ εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν κλήρων καὶ τῶν πλοίων τῆς Βασιλικῆς Πολιτείας, εἰς τὴν ἀπόστασιν τῶν διωρύγων, ὡς καὶ εἰς τὸ μῆκος τῆς τάφρου ποὺ περιέβαλλε τὸν κάμπον ταύτης.

Λόγῳ τοῦ ἀνωτέρω σφάλματος, οἱ μέχρι τοῦδε ἑρμηνευταὶ τοῦ Πλάτωνος, μὴ ἀντιληφθέντες τοῦτο, διῃρέθησαν εἰς τρεῖς κατηγορίας: α) Εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐδέχθησαν ὡς ἀπολύτως ὀρθὴν τὴν περὶ Ἀτλαντίδος διήγησιν τοῦ Πλάτωνος. β) Εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι πιστεύουν ὅτι ὑπῆρξε πράγματι ἡ Ἀτλαντίς, ἀλλὰ ὅτι δὲν εὑρίσκετο εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν [1], ὡς ἀναφέρει ὁ Πλάτων, ἀλλὰ εἰς διάφορα ἄλλα μέρη τῆς ὑδρογείου [2]. Καὶ γ) εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι πιστεύουν ὅτι ἡ περὶ Ἀτλαντίδος διήγησις εἶναι καθαρὰ μυθοπλασία τοῦ Πλάτωνος. Ἀτυχῶς μεταξὺ τῶν τελευταίων ἀνήκει καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, καίτοι ὁ Πλάτων εἰς πλεῖστα σημεῖα τῶν διαλόγων του ρητῶς ἀναφέρει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ πλαστοῦ μύθου, ἀλλὰ περὶ ἱστορίας πολύ μὲν παραδόξου, ἀλλὰ ἀπολύτως ἀληθινῆς, ὡς τὴν εἶπε κάποτε ὁ Σόλων, ὁ σοφώτατος ἀπὸ τοὺς ἑπτὰ σοφούς [3].

Οὕτως ἀποδεικνύεται α) ὅτι ὁ θεῖος Πλάτων δὲν ἦτο μυθοπλάστης, ἀλλ' ἄνθρωπος καλῆς πίστεως, ὁ ὁποῖος ἐδέχθη ὡς ὀρθοὺς τοὺς ἐν τοῖς χειρογράφοις τοῦ Σόλωνος [4] ἀναφερομένους ἀριθμούς, καὶ β) ὅτι τὸ «μέγα καὶ θαυμαστὸν Κράτος» τῆς Ἀτλαντίδος ὑπῆρξε πράγματι καὶ δὴ εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου, κοιτίδος τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ.

τούς τε Αἰγυπτίους τοὺς πρώτους ἐκείνους αὐτὰ γραψαμένους εἰς τὴν αὐτῶν φωνὴν μετενηνοχότας, αὐτός τε αὖ πάλιν ἑκάστου τὴν διάνοιαν ὀνόματος ἀναλαμβάνων εἰς τὴν ἡμετέραν ἄγων φωνὴν ἀπεγράφετο». (Κριτ., 113 Α).

[1] Πλήρης ἀνάλυσις ὅλων τῶν λόγων, οἱ ὁποῖοι ἀποκλείουν τὴν ὕπαρξιν τῆς Ἀτλαντίδος εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, περιέχεται εἰς τὸν τελευταίως ἐκφωνηθέντα λόγον, ἐπὶ τῇ 100/τηρίδι τοῦ θανάτου τοῦ Alexander von Humboldt, ἀπὸ τὸν Καθηγητὴν τῆς Γεωλογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κολωνίας Dr. MARTIN SCHWARZBACH, «Die Beziehungen zwischen Europa und Amerika als geologisches Problem», Kölner Universitätsrede Nr. 23, 1959.

[2] Ἡ ἄποψις ὅτι ἡ Ἀτλαντὶς εὑρίσκετο πιθανῶς εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μεσόγειον διετυπώθη τὸ πρῶτον ἀπὸ τὸν LOUIS FIGUIER («La Terre et les Mers», 4e éd., Paris 1872, σ. 416), καὶ πολὺ ἀργότερα ἀπὸ τοὺς Καθηγητὰς κ.κ Ἰωάννην Κούμαρην καὶ Σπ. Μαρινᾶτον κατὰ τὴν Συνεδρίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνθρωπολογικῆς Ἑταιρείας τῆς 24ης Νοεμβρίου 1948 («Πρακτικὰ Συνεδριῶν τοῦ ἔτους 1948», Ἀθῆναι, σ. 41 - 57).

[3] «Ἄκουε δή, ὦ Σώκρατες, λόγου μάλα μὲν ἀτόπου, παντάπασί γε μὴν ἀληθοῦς, ὡς ὁ τῶν ἑπτὰ σοφώτατος Σόλων ποτ' ἔφη». (Τίμ., 20 D).

«Ἀλλὰ δὴ ποῖον ἔργον τοῦτο Κριτίας οὐ λεγόμενον μέν, ὡς δὲ πραχθὲν ὄντως ὑπὸ τῆσδε τῆς πόλεως ἀρχαῖον διηγεῖτο κατὰ τὴν Σόλωνος ἀκοήν ;» (Τίμ., 21 Α).

«Τό τε μὴ πλασθέντα μῦθον ἀλλ' ἀληθινὸν λόγον εἶναι πάμμεγά που». (Τίμ., 26 Ε).

[4] «Καὶ ταῦτά γε δὴ τὰ γράμματα παρὰ τῷ πάππῳ τ' ἦν καὶ ἔτ' ἐστὶ παρ' ἐμοὶ νῦν διαμεμελέτηταί τε ὑπ' ἐμοῦ παιδὸς ὄντος». (Κριτ., 113 Β).

SUMMARY

There is evidence that Atlantis was not a single island, but a «United Kingdom of two islands, the major and the minor». This Kingdom, consisted of 10 States, ruled over many other islands and parts of the continent, and its sovereingty extended over Libya, Egypt and Europe up to Tyrrhenian Sea. From the description of the Atlantis given by Plato in his Dialogue «Critias», it is quite clear that «Metropolis» of the Kingdom was the former island of Stronghyli. The description of the «Royal State» reminds of the neogene basin of the Central Crete. However, while the dimensions of the Metropolis are awfully accurate, the dimensions of the plain of the Royal State are in reality 10 times smaller than those reported by Plato. It is already well proved that quite the same error presents the date of the sinking of Atlantis, being 900 instead of 9000 before Solon's epoch. This points out that the error in the dimensions of the Royal State and the date of the sinking of Atlantis was made by Solon on the translation of the Egyptian Scripts not «accidentally», but «systematically», due to a mistaking of the symbol of the hundred for a symbol of the thousand. Plato accepting the data of Solon's documents as accurate, and having a pretty good knowledge of the Mediterranean Sea, realized that Atlantis having a size 10 times larger than the size of the Royal State, being 3000 stades long and 2000 stades wide, could not be contained in the area of the Mediterranean Sea. So he transfered the Pillars of Hercules from Peloponnesus to the Gibraltar Strait and the Kingdom of Atlantis beyond them. A small error, equated to a zero, in the dimensions of the Royal State and the date of the destruction of Atlantis created a great, hardly resolved puzzle, the puzzle of the location and the size of Atlantis.

ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ.— **Synthèse et activité tuberculostatique de quelques nouvelles thiosemicarbazones,** *par* ***G. Tsatsas, C. Catogas et P. Mercier****. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ τοῦ κ. Ἐμμ. Ἐμμανουήλ.

Depuis la découverte par DOMAGK (1) des propriétés tuberculostatiques de la thiosemicarbazone du p-acétaminobenzaldéhyde (Tbl) de nombreux travaux ont été effectués sur la fonction thiosemicarbazone et ses

* Γ. ΤΣΑΤΣΑΣ, Κ. ΚΑΤΩΓΑΣ καὶ P. MERCIER, Σύνθεσις καὶ φυματιοστατικὴ δρᾶσις νέων θειοσεμικαρβαζονῶν.

(Laboratoire de Pharmacie Chimique de l'Université d'Athènes, 104 rue Solonos et Institut Pasteur d'Athènes).